

2 5 SEPT 2025

POLITIETS
SIKKERHETSTJENESTE

Postboks 4773 Nydalen
0421 OSLO
post@pst.politiet.no
Tlf.nr. 23 30 50 00
Besøksadresse:
Nydalen allé 35

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Kontaktperson:

Deres ref.: 25/2843 - EVHE
Vår ref.: 25/02518-5
Dato: 19. september 2025

Høring - Rapport fra ekspertgruppen om tiltak for barn som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet

Justis- og beredskapsdepartementet og Barne- og familiedepartementet har sendt på høring en rapport fra en ekspertgruppe som har vurdert tiltak for barn som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet. Høringsfristen er satt til 15. september 2025. Rapporten heter «De er våre barn – om å holde hodet kaldt og hjertet varmt».

PST har fått utsatt høringsfrist etter avtale med utredningsleder Eva Herud.

Politiets sikkerhetstjeneste (PST) har ikke bidratt inn i arbeidet med rapporten, men vil uttrykke vår fulle støtte til innsatsen og de foreslåtte tiltakene for å hjelpe barn og unge ut av kriminalitet og dårlige livsvilkår. Barn og unge som utøver alvorlig kriminalitet lever med utfordringer som krever en koordinert, felles innsats fra mange ulike samfunnsaktører.

Innledningsvis ønsker PST å støtte opp om det høringssvaret som er gitt fra Politidirektoratet (POD). Vi mener at høringssvaret fra POD gir en god gjennomgang av rapporten og at merknadene gjenspeiler utfordringer som også vi har sett i vårt arbeid med mindreårige. Selv om det foreligger en dissens i rapporten anser PST, på lik linje som POD, at rapporten belyser overordnede spørsmålene som er knyttet til dilemmaer og motstridende hensyn mellom samfunnsvern og individuell beskyttelse.

PST har over lengre tid uttrykt bekymring over at stadig yngre personer radikaliseres på nett, og at vi må håndtere bekymringer der saken gjelder mindreårige ned i 12-års alder. Vi erfarer at ulike sosiale medier fungerer som radikaliseringsportaler, der unge møter ekstremt tankegods og voldsforherligende ideologier, kombinert med mye grovt og voldelig videomateriale. Tik Tok utpreger seg som en første inngangsport for mange mindreårige, og som en digital motorvei når det gjelder radikalisering. Dette er uavhengig av ideologisk retning, og vi ser like mye ekstrem islamisme i sosiale medier som vi ser høyreekstremisme. Vår bekymring for den utviklingen vi er vitne til deler vi med andre europeiske og skandinaviske samarbeidspartnere.

I 2024 gjennomførte vi en forebyggende innsats i omtrent alle landets fylker, på bakgrunn av en bekymring knyttet til et digitalt høyreekstremt nettverk hvor det ble fremmet støtte til høyreekstrem terror og terrorister. Vi ønsker å dele disse funnene i vårt høringssvar til rapporten, i den hensikt å belyse hva vi mener er viktige erfaringspunkter i vårt eget forebyggende arbeid.

Vår erfaring fra den forebyggende innsats i fjor sommer er at tidlig forebygging har størst samfunnseffekt. Det var et klart funn at de ungdommene som hadde vært kortest tilstede i de digitale ekstreme nettverkene, og dermed hadde mindre eksponering over tid for ekstremt ideologisk tankegods og propaganda, var de ungdommene som trakk seg helt ut av de ekstreme nettverkene. Der ungdommene hadde vært lenger tilstede i de ekstreme nettverkene og hadde opplevd mer eksponering for ekstremt materiale, erfarte vi at de søkte seg tilbake til andre digitale ekstreme nettverk etterpå.

Vi så også at i de tilfellene ungdommene var kjent av oss eller politiet fra tidligere, var den forebyggende effekten mindre, og de trakk tilbake til digitale ekstreme nettverkene. Dette kan være barn og unge som er kjent fra kriminalitet fra før, og som i enkelte tilfeller nok kan beskrives som gjengangere.

Vår erfaring er videre at involvering av foreldre i stor grad bidrar positivt til den forebyggende effekten. Dette erfaringspunktet løftes også i ekspertgruppens rapport, hvor ungdommene og de voksne innsatte som er intervjuet forteller at hele familien må få hjelp når man ønsker å hjelpe ungdommer som har havnet i kriminalitetssporet (s.41 i rapporten). Tverrfaglig samarbeid løftes også av de spurte som en sentral nøkkel for å sikre at man klarer å hjelpe kriminelle ungdommer tilbake på rett spor. Senere i rapporten nevnes det også fra de spurte at det er et behov for å synliggjøre konsekvenser for egne handlinger. Vår erfaring er at kombinasjonen av å involvere foreldrene, samt forklare både foreldre og ungdommen hvorfor PST er bekymret og hvilke konsekvenser aktiviteten i de ekstreme digitale nettverkene kan føre til, har en positivt forebyggende effekt.

De ungdommene som havner i våre registre og som det knytter seg en alvorlig radikaliseringsbekymring til har ofte en rekke sårbarhetsfaktorer. Det kan handle om vanskelige oppvekstforhold, ulike former for omsorgssvikt, vold i nære relasjoner, rusproblematikk og kriminell aktivitet, samt svak tilknytning til skole og arbeidsliv. Felles for de unge mennene som har endt med å gjennomføre en terrorhandling er at de også har en form for psykisk uhelse, i varierende alvorlighetsgrad. Vi vet at kombinasjonen av sårbarhetsfaktorer, psykisk uhelse og livskriser kan forsterke en radikaliseringsprosess i negativ retning.

Vi ønsker å bidra til at barn og unge i Norge ikke radikaliseres til ekstremisme. Dessverre ser vi at ungdommene våre blir eksponert for svært voldelig og radikaliserende innhold på nett, og at den innledende fascinasjonen hos de unge ofte handler mye om grenseoverskridende vold. Samtidig er det ikke slik at alle ungdommer som blir eksponert for ekstremistisk propaganda blir radikalisert. Forebygging av radikalisering av mindreårige handler vel så mye om å forebygge påkjenninger og problemer knyttet til livssituasjon i tidlig alder, forhold som barn og unge ofte ikke rår over selv.

Ekspertgruppen er tydelig på at god samhandling og tydelig ansvars plassering er nødvendig for å hjelpe barn som allerede er kriminelle eller på vei inn i kriminalitet. PST har også erfart gjennom en rekke ulike evalueringer, som Kongsbergevalueringen og evalueringen etter 25. juni, at felles situasjonsforståelse og rettidig samhandling mellom de ulike samvirkeaktørene innen justis-, helse- og omsorgssektoren ofte er det mest

krevenne, men også det viktigste, for å kunne forebygge alvorlig kriminalitet. Dette sammen med tydeligere ansvarslinjer mellom de ulike sektorene vil bidra til at man raskere sikrer en best mulig oppfølging av sårbare barn og unge.

Inga Bejer Engh
ass. sjef PST